

Rokotuskomplikaatiot pinsereillä

Eläinlääketieteen opiskelijat Jaana Hillgen ja Marjatta Koivisto saivat tänä keväänä valmiiksi koirien rokotuksia ja niihin liittyviä komplikaatioita käsittelevän syventävien opintojen tutkielmansa. Kirjallisuuskatsauksen lisäksi tutkielmassa käsitellään pinsereillä ja amerikancockerspanieleilla esiintyneitä rokotusreaktioita. Osamateriaalina on käytetty SSPK:n vuosi sitten pinserien omistajille tekemää kyselyä. Seuraavassa yhteenveto tutkimustuloksista varustettuna joillakin omilla havainnoilla ja kommenteilla.

Yleistä rokotusreaktioista koirilla

Rokotusten jälkeiset oireet voidaan karkeasti jakaa immunologisiin ja ei-immunologisiin reaktioihin. Immunologiset reaktiot johtuvat yleensä yliherkkyydestä tai autoimmunitetista. Yliherkkyysoireita voivat aiheuttaa joko varsinainen rokoteantigeeni tai mikä tahansa rokotteessa mukana oleva lisä- tai apuaine. Suurin osa rokotusten jälkeisistä komplikaatioista on yliherkkyysoireita. Reaktiot voivat aiheuttaa vaihtelevia yleisoireita kuten oksentelua, ripulia, heikkoutta tai hengitysvaikeuksia tai paikallisreaktioita kuten pistokohtaan nousevan patin tai punotuksen tai ns. "blue eye"-tulehdusreaktion silmässä.

Ei-immunologiset paikallisreaktiot kuten rokotuskohdan kutina, turvotus, punotus sekä jonkin ajan kuluttua pistoskohdassa tunnettavissa olevat patit ovat varsin yleisiä. Samoin varsinkin pennuilla esiintyy melko yleisesti rokotuksen jälkeen muutaman päivän kuluessa lievää, ohimenevää lämmönnousua, väsymystä ja ruokahaluttomuutta. Kantaville nartuille annetut elävät rokotteet voivat aiheuttaa sikiöiden epämuodostumia tai abortteja, joten pitäisi käyttää tapettuja rokotteita, mikäli on välttämätöntä rokottaa kantoaikana.

Erittäin harvinainen rokotuksen aiheuttama sivuvaikutus on aivo/aivokalvontulehdus. Tapauksia on raportoitu ainakin rabies- ja penikkatautirokotusten jälkeen. Tyypillisiä oireita ovat koordinaatiovaikeudet, kohtaukset tai muut neurologiset oireet tai käytösmuutokset, esimerkiksi aggressiivisuus. Allergisissa aivotulehduksissa saadaan yleensä varsin hyvä hoitovaste kortisonilla. Eräiden tutkimustulosten mukaan parvovirusaltistus voi aiheuttaa immunosuppressiota, joka ajoittuessaan lähelle penikkatauti-rokotusta voi aiheuttaa aivotulehduksen.

Tutkimuskysely rokotusreaktioista pinsereillä

Pinsereillä on todettu varsin runsaasti rokotusten jälkeisiä sivuvaikutuksia. Ensimmäiset varmat tapaukset ovat tiedossa 80-luvun alkupuolelta, mutta olen kuullut myös muutamasta 70-luvulla eläneestä koirasta, joiden silloin ihmetystä herättäneet sairaudet sosisivat oireiltaan erittäin hyvin yhteen pinserien rokotusreaktioiden kanssa. "Tyypilliset pinserioireet" alkavat vajaan kahden viikon kuluttua rokotuksesta ja yleisimmin esiintyviä oireita ovat tärinä, horjuminen ja kouristukset.

Pinserien rokotuskomplikaatioiden tarkemmaksi selvittämiseksi lähetettiin 1993 n. 350 pinserin omistajalle ja kasvattajalle kysely koirilla esiintyneistä rokotusoireista. Vastauksia saatiin 268. Rokotuksen jälkeisiä oireita ilmoitti olleen 90 vastaajaa (33,2%). 79 vastaajaa (87,8%) ilmoitti yhden tai useamman neurologisen oireen, kun taas vain jonkin yleis- tai yksittäisen oireen ilmoitti 9 vastaajaa (10,0%). Ilmoitettujen neurologisten oireiden määrät olivat seuraavat: tärinä 62 kpl (68,9% oireilleista), horjuminen 64 kpl (71,1%), kouristukset 25 kpl (27,8%), tajuttomuus 9 kpl (10,0%) ja pidätysvaikeudet 16 kpl (17,8%). Lisäksi yleisoireina ilmoitettiin unisuutta, oksentelua, kuumetta ja silmävuotoa (25-40% oireilleista).

Kuolemantapauksia raportoitiin kaksi kappaletta, joista toinen oli lopetettu epilepsiaepäilyllä, mutta ruumiinavaus ei selvittänyt oireiden syytä. Toisen ruumiinavauslöytönä oli äkillinen, voimakas aivotulehdus, joka vastaa allergisen reaktion kuvaa.

Saatujen vastausten perusteella keskimääräinen oireiden alkamisajankohta oli 9,6 vuorokautta rokotuksen jälkeen. Oireet kestivät keskimäärin 2,4 vuorokautta, mutta hajonta oli varsin suuri. Lyhimmillään kestoksi ilmoitettiin muutama tunti ja pisimmillään kaksi viikkoa.

Yleisimmin oireisiin saatu lääke oli kortisoni, lisäksi koiria oli vaihdellen lääkitty mm. B-vitamiinilla, pahoinvointilääkkeillä ja antibiooteilla. Kortisoniterapian jälkeen oireet kestivät keskimäärin 1,5 vuorokautta (lääkitsemättömillä n. 3 vrk).

Koirista 70 (92,1%) oli saanut oireita ensimmäisen rokotuksen jälkeen, 4 (5,3%) toisen ja 2 (2,6%) kolmannen penikkatautirokotuksen jälkeen. Kolmen koiran ilmoitettiin oireilleen kahdella rokotuskerralla, muut saivat oireita vain kerran.

Yhteenveto pinserien rokotusreaktioista ja niiden hoidosta

Tutkimus vahvisti sen, minkä pinserikasvattajat ovat jo pidemmän aikaa tienneet: pinsereillä on muihin rotuihin verrattuna huomattavasti enemmän rokotusten jälkeisiä komplikaatioita ja nimenomaan tyypillisenä neurologiset oireet n. kaksi viikkoa (yleisimmin ensimmäisen) penikkatautirokotuksen jälkeen. Oireilevien määrä on noin 30% rekisteröityjen määrästä. Kyselyn perusteella vaikuttaisi siltä, että kortisonia lääkkeenä saaneet koirat toipuisivat nopeammin ja oireet jäisivät lievemiksi kuin lääkitsemättömillä tai pelkästään antibioottia saaneilla koirilla. Tutkimuksen perusteella ei oireilleilla koirilla voitu myöskään osoittaa mitään sairautta, joka selittäisi reaktiot.

Olen henkilökohtaisesti edelleenkin kiinnostunut kuulemaan kaikista oireilleista pinsereistä, samoin tarvittaessa lisäinformaatiosta voitte aina ottaa itse tai halutessa pyytää omaa eläinlääkäriänne ottamaan yhteyttä.

Minna Leppänen,
eläinlääkäri

Juttu on Snautseri-Pinserikerhon lehdestä (3/96) lyhenneltynä